

Lakialoite LA 29/2020 vp

Heikki Vestman kok ym.

Lakialoite laiksi opintotukilain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään opiskelijoiden vapaan tulon tulo rajojen väliaikaista poistamista korona-kriisin aiheuttaman akuutin työvoimapulan vuoksi. Opintotukilakiin ehdotetaan uutta 17 b §:ää, jolla opiskelijan omien tulojen tulo rajoista luovutaan vuoden 2020 osalta.

PERUSTELUT

Suomessa vallitsevat poikkeusolot, ja maan rajat on suljettu. Ulkomaisen työvoiman tulo maahan on estynyt. Tilanne on vaikea kausityöaloilla, joissa ulkomaisen työvoiman tarve on suuri. Maatalouden apuun saapuu vuosittain jopa 16 000 kausityöntekijää esimerkiksi Ukrainasta ja Venäjältä. Valtaosa maa- ja puutarhatalouden yrittäjistä on turvautunut jo vuosia ulkomailta saapuvan kausityövoimaan. Kausityövoimaa on tarvittu perinteisesti etenkin puutarha-alalla ja erikoiskasvien viljelyssä. Osa ratkaisua tulee olla kotimaisen työvoimareservin täysimääräinen hyödyntäminen. Kaikki kynnelle kykenevät tulee kannustaa töihin.

Yritysten ahdingon vuoksi myös kesätyöt voivat olla kiven alla monella alalla. Vastaavasti työvoiman tarve huoltovarmuuden kannalta kriittisillä aloilla on kasvanut merkittävästi. Alkutuotannon lisäksi työvoiman tarve on kasvanut hoitoalalla. Työmarkkinoilla on nähtävissä mittakaavataan poikkeuksellisen suuri kohtaanto-ongelma. Opiskelijat ovat merkittävä työvoima. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa yli puolet täysi-ikäisistä opiskelijoista käy opintojen ohella töissä. Tämä tarkoitti vuonna 2018 jopa 277 000 työssäkäyvää täysi-ikäistä opiskelijaa. Toisaalta tämä tarkoittaa, että yli 200 000 täysi-ikäistä opiskelijaa ei käy opintojen ohessa töissä.

Nykyisessä opintotukijärjestelmässä opiskelijalla voi olla opintorahan lisäksi muita veronalaisia tuloja kalenterivuodessa määrä, jota kutsutaan vapaaksi tuloksi. Käytännössä kullekin opiskelijalle muodostuu henkilökohtainen vapaan tulon vuositulo raja sen perusteella, kuinka monta opintotukikuukautta opiskelija käyttää. Opintotuen vapaan tulon rajoja korotettiin oleellisesti viimeksi vuonna 2008. Tällöin opiskelijan vapaan tulon tulo rajoja korotettiin 30 prosenttia siten, että vapaa ansioita on saanut ansaita 660 euroa opintotukikuukautta kohden ja 1 970 euroa muita kuukausia kohden. Tällä hetkellä vuositulo raja lasketaan siten, että tuloja voi olla 696 euroa jokaista tukikuukautta kohti ja 2 078 euroa jokaista tuetonta kuukautta kohti.

Lakialoite LA 29/2020 vp

Suomen opintotukijärjestelmän tulorajat estävät opiskelijaa hankkimasta lisätuloja. Tulorajat rankaisevat ahkeraa opiskelijaa ja luovat keinotekoista köyhyyttä. Takaisinperintä toteutetaan, vaikka opiskelija olisikin edennyt riittävästi opinnoissa. Palkansaajien tutkimuslaitoksen mukaan julkisyhteisöt menettävät samalla miljoonia euroja nettotuloja, koska opiskelijat rajoittavat työn tekemistä. Opintojen ohella tehty työ on monesti kausittaista. Tulorajan määrittäminen etukäteen on monesti ongelmallista. Kela on perinyt opintotukea takaisin tänä vuonna lähes 40 000 opiskelijalta tulorajojen vuoksi. Opintotuen tulorajat estävät siten opiskelijoita ottamasta kausityötä vastaan. Ne myös estävät terveydenhuollon opiskelijoita tekemästä keikkatyötä opintojen ohella. Koronakriisin keskellä Suomella ei ole tähän varaa.

Tulorajojen merkittävästä nostamisesta pysyvästi on jätetty 27.10.2019 lakialoite LA10/2019 vp, jonka allekirjoitti 64 edustajaa. Lakialoitteessa on esitetty opiskelijoiden vapaan tulon tulorajojen sekä takaisinperintää koskevan tulonylitysrajan korottamista 50 prosentilla.

Nyt käsillä olevassa lakialoitteessa esitetään opintotuen tulorajoista luopumista kokonaan väliaikaisesti vuoden 2020 osalta. Lakialoitteessa ei esitetä pysyviä muutoksia opintotuen taloudelliseen tarveharkintaan, vaan sillä pyritään vastaamaan akuuttiin työvoiman tarpeeseen ja luomaan taloudellinen kannustin opiskelijoille ottaa vastaan kausityötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

opintotukilain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään opintotukilakiin (65/1994) väliaikaisesti uusi 17 b § seuraavasti:

17 b §

Opiskelijan omien tulojen tulorajoista luopuminen vuonna 2020

Edellä 17 §:ssä säädettyjä tulorajoja ei sovelleta opiskelijan vuoden 2020 vuosituloon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021 asti.

Lakialoite LA 29/2020 vp

Helsingissä 16.6.2020

Heikki Vestman kok
Timo Heinonen kok
Pauli Kiuru kok
Heikki Autto kok
Ritva Elomaa ps
Sari Multala kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Kalle Jokinen kok
Jukka Kopra kok
Elina Lepomäki kok
Ville Kaunisto kok
Marko Kilpi kok
Sari Sarkomaa kok
Paula Risikko kok
Wille Rydman kok
Mari-Leena Talvitie kok
Vilhelm Junnila ps
Ruut Sjöblom kok
Anna-Kaisa Ikonen kok